

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/A.I.-00/6 (Menfi Tespit/Muafiyet)
Karar Sayısı : 00-45/477-262
Karar Tarihi : 16.11.2000

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU,
Üyeler : Dr. Kemal EROL (İkinci Başkan), Mehmet Zeki UZUN,
Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM,
Mustafa PARLAK, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER : Ali ILICAK, Oğuzkan GÜZEL, Cihan AKTAŞ, Metin HASSU

**C- BAŞVURUDA
BULUNAN**

: Termo Mekanik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Vekili: Av. Mustafa HAKKANİ
Tems A.Ş. Mersin Yolu Üzeri/ADANA

D- TARAFLAR

: - Termo Mekanik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yakacık, Ankara asfaltı, Yanyol, No:25 81450
Kartal-İSTANBUL
- Otobüs-Midibüs yetkili satıcıları.

E- E- DOSYA KONUSU: Termo Mekanik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Tems) Otomotiv Grubu ile Otobüs-Midibüs yetkili satıcıları arasında yapılan "Otobüs-Midibüs Bayilik Anlaşması"na menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 4.6.1998 tarih, 1559 sayı ile giren başvuru (Kurumumuz kayıtlarına 11.6.1999 tarih, 1796 sayı ile giren yazı ile başvuruda bulunan tarafından söz konusu anlaşmanın yürürlükten kaldırıldığı bildirilmiştir) üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4, 5 ve 8. maddeleri uyarınca düzenlenen 11.10.2000 tarih, D4/1/A.I.-00/6 sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu, 13.11.2000 tarih, REK.0.08.00.00/57 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Bildirilen anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşıması nedeniyle, "Menfi Tespit Belgesi" verilmesi talebinin reddinin ve 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı hükümleri nedeniyle, grup muafiyeti kapsamında olmayan bir anlaşma olarak değerlendirilmesinin gerektiği; grup muafiyeti kapsamından çıkan söz konusu anlaşmaya içerdiği bazı hükümlerin rekabeti zorunlu olandan daha fazla sınırlaması sebebiyle bireysel muafiyet de tanınamayacağı; öte yandan yürürlüğe girdiği 4.5.1998 tarihinden tarafların karşılıklı iradeleri sonucu sona erdirildiği tarihe kadar oluşturduğu rekabet ihlali durumunun açık ihlal niteliği taşımaması ve bu ihlale de son

(00-45/477-262)

verilmiş olması nedenleriyle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin son fıkrası hükmü de gözönüne alınarak, Kanun'un 40. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Temsa'nın Kurumumuza yaptığı 4.6.1998 tarihli başvuruda; şirketin dağıtımını yaptığı araçları, dağıtım ve servis anlaşmaları akdettiği yetkili satıcıları vasıtasıyla piyasaya arz ettiği, söz konusu anlaşmaların 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine göre 4.5.1998 tarihi itibarıyla yeniden düzenlendiği, fakat uygulamanın yeni olması ve bunun sonucu olarak örnek teşkil edecek uygulamaların bulunmaması nedeniyle sözleşme değişikliklerinin Kurumumuzun incelemesine sunularak Menfi Tespit Belgesi başvurusunda bulunduğu ifade edilmiştir. Başvuru formunda, ayrıca Rekabet Kurulu'nun bu başvuruyu reddetmesi durumunda, başvurunun muafiyet bildiri olarak değerlendirilmesi konusunda talepte bulunulmuştur.

Öte yandan, Kurumumuz kayıtlarına 11.8.1999 tarih ve 1796 sayı ile giren yazıda ise, başvuru konusu anlaşmanın bayilerin de rızası ile karşılıklı olarak sona erdirildiği bildirilmiş bulunmaktadır.

Söz konusu başvuruda, anlaşmanın 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine göre yeniden düzenlendiğinin ve bu çerçevede Menfi Tespit Belgesi talep edildiğinin ifade edildiği görülmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesinde Menfi Tespit Belgesi verilebilmesi için, bildirilen anlaşmanın Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmaması gerektiği düzenlenmiştir. Grup muafiyeti tebliğlerine uygunluğu kabul edilen anlaşmalar ise anılan Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşımakla birlikte, bu hükümleri ilgili Kanun maddesi uyarınca 4. maddenin uygulanmasından muaf tutulmaktadır. Bu çerçevede, muafiyet tebliğlerinden birisine uygun şekilde düzenlenmiş bir anlaşmaya, Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşınması nedeniyle, Menfi Tespit Belgesi verilmesi mümkün değildir.

Başvuru konusu anlaşmanın içerdiği hükümler itibarıyla motorlu taşıt dağıtım ve servis anlaşması olduğu görülmektedir. Bu nedenle anlaşma hükümleri 1998/3 sayılı Tebliğ çerçevesinde incelenmiş ve aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

Anlaşmanın "baya tayini" başlıklı 2. maddesinin (b) bendinde aynen; "TEMSA, gerekli gördüğü hallerde, satış bölgesi dahilinde müşterilere doğrudan ya da bayi olmayan bir üçüncü şahıs vasıtasıyla Temsa Otomotiv ürünlerini satmaya yetkilidir." hükmü bulunmaktadır.

Bu şekildeki bir düzenleme ile sağlayıcı konumundaki Temsa tarafından satıcının anlaşma bölgesinde de doğrudan satış yapılabilmesinin yanı sıra, sağlayıcıya başka satıcılarla çalışma imkanı tanınmaktadır. 1998/3 sayılı Tebliğ'in, "Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler" başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, "Sağlayıcının, anlaşma ile satıcının anlaşma bölgesinde faaliyet gösteren başka satıcı teşebbüslerle, anlaşma konusu malların dağıtım ve servisi konusunda veya anlaşma bölgesini değiştirme konusunda anlaşma yapma hakkını saklı tutması" muafiyet kapsamı dışında bırakılmıştır. Ayrıca, aynı maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre, bu şekildeki bir düzenlemenin bulunması halinde, anlaşmada yer alan rekabeti kısıtlayıcı

(00-45/477-262)

nitelikteki tüm diğer hükümler de muafiyetten yararlanamayacaktır. Satış bölgesinin 2 km çaplı bir alan olarak sınırlandırıldığı bir anlaşmada, ayrıca bu şekilde bir hükmün bulunması anlaşmayı muafiyet alabilecek bir dağıtım ve servis anlaşması olmaktan çıkarmaktadır.

Öte yandan, anlaşmanın "Sözleşmenin Devam Etmeyeceğinin Bildirimi Halinde Uygulanacak Esaslar" başlıklı 16. maddesi hükmü ile sağlayıcı konumundaki Temsa'nın her türlü inisiyatifi ele alarak, sözleşmeyi feshi ihbar süresini dikkate almadan sona erdirebilecek yetkilere sahip olduğu belirlenmiştir. 1998/3 sayılı Tebliğ ile düzenlenen feshi ihbar süreleri, satıcının sözleşme konusu malların dağıtım ve servisini iyileştirmek için yapacağı yatırımlar sonucu kısa süreli bir anlaşma veya kısa bir fesih süresinin etkisiyle sağlayıcıya daha da çok bağımlı olmasının önlenmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle feshi ihbar sürelerinin kullanımına engel getirecek bu şekildeki bir düzenleme, anlaşmayı 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamı dışına çıkartmaktadır.

Anlaşmada yer alan diğer hükümlerin ise, 1998/3 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun olduğu belirlenmiştir.

Son olarak, grup muafiyeti kapsamı dışında kalan anlaşma bireysel muafiyet açısından değerlendirilmiştir. Bu noktada, anılan Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun olduğu ileri sürülen, ancak, bu Tebliğ ile muafiyet tanınan rekabet sınırlamalarını aşan hükümlere sahip başvuru konusu anlaşmanın bireysel muafiyet de alamayacağı açıktır. Esasen, ilgili Tebliğ'in düzenlemeleri, ilişkin oldukları alanlardaki en makul kısıtlamalara işaret etmektedir ve aynı alanlardaki daha kapsamlı kısıtlamalar, 4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrası (d) bendinde yer alan "Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlandırılmaması" şartına aykırıdır. Bu nedenle ilgili anlaşmalara bireysel muafiyet verilmesi de mümkün değildir.

Kurumumuz kayıtlarına 11.8.1999 tarih ve 1796 sayı ile giren yazıda, anılan anlaşmanın tarafların karşılıklı rızası ile sona erdirildiği bildirilmiştir. Bu tarihten itibaren anlaşmanın yürürlükte olmaması sonucu rekabet ihlali sona ermiştir.

Bildirilen anlaşmanın yürürlük tarihinden, taraflarca karşılıklı olarak fesh edildiği tarihe kadar içerdiği yasak hükümler nedeniyle grup muafiyeti kapsamında olmaması ve bireysel muafiyet de tanınmaması nedenleriyle rekabet ihlali oluşturduğu, ancak süresi içerisinde bildirilen anlaşmada saptanan ihlallerin açık ihlal niteliği taşıması ve anlaşmanın yürürlükten kaldırılması ile bu durumun devam etmemesi dolayısıyla, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin son fıkrası hükmü de gözönüne alınarak, aynı Kanun'un 40. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı anlaşılmıştır.

İ- SONUÇ

- "Temsal Termo Mekanik Sanayi ve Ticaret A.Ş. Otomotiv Grubu Otobüs-Midibüs Bayilik Anlaşması"nın, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşıması nedeniyle, Menfi Tespit Belgesi verilmesi talebinin reddine,

- Anlaşmanın; "bayi tayini" başlıklı 2. maddesinin (b) bendinde "TEMSA, gerekli gördüğü hallerde, satış bölgesi dahilinde müşterilere doğrudan ya da bayi olmayan bir üçüncü

(00-45/477-262)

şahıs vasıtasıyla Temsa Otomotiv ürünlerini satmaya yetkilidir.” şeklinde yer alan düzenlemenin, 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşması Tebliği'nin 7. maddesinin birinci fıkrası (d) bendi ile grup muafiyeti kapsamı dışında bırakılmış olması ve 16. maddesi hükmü ile feshi ihbar süresini fiilen işlevsiz hale getirebilme yetkisinin sağlayıcıya tanınmış olması nedenleriyle, grup muafiyeti kapsamında olmadığına,

- Grup muafiyeti kapsamından çıkan anlaşmaya, içerdiği diğer hükümler nedeniyle rekabeti zorunlu olandan daha fazla sınırladığı için bireysel muafiyet de tanınamayacağına,

- Anlaşmanın yürürlüğe girdiği 4.5.1998 tarihinden, tarafların karşılıklı iradeleri sonucu sona erdirildiği tarihe kadar oluşturduğu rekabet ihlalinin açık ihlal niteliği taşımaması ve bu ihlallere de son verilmiş olması nedenleriyle, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesinin son fıkrası hükmü de gözönüne alınarak 40. madde uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.